

КОНТРОЛ ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО НА ОДИТОРСКИТЕ УСЛУГИ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОДИТ ПО ПРОЕКТИ, СЪФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА НА ЕС

Росица Тричкова

*Дипломиран експерт-счетоводител, Регистриран одитор
Председател на СККОУ на ИДЕС*

Настоящата статия представя концепцията на Съвета за контрол на качеството на одиторските услуги във връзка с необходимостта да се разшири обхвата на контрола, извършван от него. Професията експерт-счетоводител е самоконтролираща се професия – от една страна, всеки регистриран одитор и всяка одиторска практика има разработена своя вътрешна система за контрол на качеството според изискванията на Международен стандарт за контрол на качеството 1 (МСКК 1) и от втора страна, ИДЕС има Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги, който разработва правилата, по които се извършва този контрол, съдържанието на Единния годишен отчет на регистрирания одитор, вътрешните контролни документи, каквито са въпросниците, по които се извършва и осъществява контролът, изработва плана за проверките, съгласуван от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, извършва обучение на контролорите и преглежда, приема и утвърждава резултатите от проверките. И не само се осъществява вътрешен контрол на две нива, но от 2009 г. се осъществява и надзор над дейността на регистрираните одитори в лицето на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, което прави членовете на ИДЕС едни от най-контролираните практикуващи одитори.

Елементите на системата за контрол на качеството, която разработва всеки одитор, са регламентирани отговорности на ръководството за качеството в самата фирма, етичните изисквания, условията, при които се приемат и продължават взаимоотношенията с клиенти и специфични ангажименти, въпросите, свързани с човешките ресурси във фирмата, процедурите, по които се изпълняват ангажиментите, и цялостното наблюдение на процеса на изпълнение на ангажимента. Досега от СККОУ се проверяваха ангажиментите за одит на годишни финансови отчети и тези за преглед. Ангажиментите по договорени процедури бяха извън обхвата на контрола и вследствие на необходимостта и значението, което имат проверките на проекти, финансирани с европейски средства, беше взето решение да се разработи и методика за контрол на тези ангажименти. Разбира се, тази методика е в процес на изработване и за целта ще трябва да се направят промени в три направления – на първо място, в единния годишен отчет на регистрирания одитор, на второ място, в Правилата и процедурите за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори и на трето място, да се изготви въпросник за проверка на ангажимент по договорени процедури.

Ще представим проблемите, които Съветът за контрол върху качеството на одиторските услуги среща при обсъжданията си във връзка с промените, които трябва да се направят в Единния годишен отчет. Много чувствителен въпрос за всички регистрирани одитори е, на първо място, какво трябва да отразяват те в този отчет. Засега тези въпроси не са докрай изяснени. Съществува въпрос дали само приключени проекти да се отчитат, като се има предвид, че в преобладаващата си част проектите продължават повече от една година. Възниква и въпрос какво следва да посочат регистрираните одитори в Единния годишен отчет. Ще се изчака да приключи целия проект и тогава ще се посочи или паралелно трябва да се посочват година за година етапите, на които са изпълнени определени проекти? Различни са мненията в Съвета. Нашето лично мнение е, че трябва да се отчита паралелно етапът на изпълнение на дадения проект, по-точно част от проекта, съответстващ на съответния отчетен период. Това е свързано и с адекватността на човешките ресурси и адекватността на отработеното време по проектите.

Вторият въпрос е какво трябва да отчита одиторът по отношение на отработеното време. Сега се отчитат като обща сума часове, които са по всички проекти. Очевидно възниква необходимостта да се отчита отработеното време за съответния отчетен период по проекти, защото знаем, че качествената работа изисква добро планиране, в т.ч. влиза и планираният бюджет време на всеки регистриран одитор.

И на трето място – най-болната тема и най-дискусионната – какво възнаграждение трябва да посочи одиторът в Единния годишен отчет – цялото възнаграждение по договора или реално получената част през отчетния период.

Ето това са въпроси, по които предстои да се вземе решение и които са отворени за предложения от страна на регистрираните одитори. По този начин СККОУ ще бъде улеснен при взимането на решения за промяна в Единния годишен отчет на регистрирания одитор.

Следващият проблем е свързан с необходимост от промени в Правилата за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори в посока разширяване на контрола и по отношение ангажиментите за одит на проекти по оперативни програми. Проблемите в това отношение са, на първо място, одитът на проекти самостоятелен обект ли ще бъде или част от обща планова проверка? Досега се проверяваха ангажиментите за одит на финансов отчет. Как ще бъдат включвани в извадката от съответния контролен екип проверките по договорени процедури на проекти? Дали трябва да се регламентират в тези правила други срокове, различни от тези, по които се извършват проверките на одита на финансовите отчети или ще бъдат в същите срокове – най-малко веднъж на 6 години или най-малко веднъж на 3 години, когато регистрираните одитори извършват одити на дружество от обществен интерес? Нашето лично мнение е, че тъй като средствата от ЕС са публични средства, би трябвало проверките да се правят на 3 години, както е при одитите на дружества, извършващи дейност от обществен интерес. Това също е предмет на дискусия, който предстои да се обсъжда. Предстои създаване на съвместна работна група, в която ще бъдат поканени да се включат и членове на Комисията за публичен надзор над

регистрираните одитори, за да се обсъди промяната в Правилата. И на трето място, какви ще са рисковите фактори, които ще оказват влияние при избора на ангажименти за одит на проекти?

На следващо място са проблемите, свързани с въпросника за проверка на ангажимент за одит на проект. Работата по въпросника е започнала. Посочени са основните направления, които смятаме, че трябва да бъдат включени в този въпросник. На първо място – определяне на целите, обхвата и условията на ангажимента. И тук ще се търсят доказателства как одиторът е направил предварителното проучване на клиента, как са определени целите и обхватът, дали е формиран адекватен екип за изпълнение на ангажимента, както и дали е изготвено писмо за поемане на одиторския ангажимент.

Второто направление, по което ще бъдат отнесени въпросите в този въпросник за проверка на качеството, са свързани с планиране на ангажимента и определяне на стратегията за изпълнението му. Тук ще се отнасят въпроси във връзка с проучване на вътрешноконтролната среда и идентифициране на рисковете, проучване на счетоводните и информационните системи и свързаните с тях контроли, въпроси, свързани с оценка на рисковете и съществуване на планиращ меморандум и програма с тестове, адекватни на целите и условията на ангажимента.

Третото направление на въпроси, които ще бъдат включени във въпросника, е свързано с изпълнението на ангажимента и конкретните одиторски процедури. Ще се търсят доказателства за изпълнение на тестове и оценка на резултатите от тях, има ли привлечени и използвани външни експерти, има ли детайлни тестове и аналитични процедури и каква е оценката на резултатите от тях.

Следващото направление са въпроси, свързани с приключването на ангажимента по отношение на обобщаване на резултатите от извършените процедури, оценка на събраните доказателства, въпроси, свързани с окончателната оценка на риска от измами и грешки, и изявление на ръководството на съответния проект.

Един много важен въпрос – въпросът с доклада. СККОУ обръща много голямо внимание на одиторския доклад, в случая доклада за констатации. Ще се прегледа дали има проект на доклада, имало ли е обсъждане с ръководството на бенефициента по отношение на този проект на доклада, има ли становище на бенефициента, в което има отразени бележки, и дали е имало дискусия по одиторския доклад, и на последно място – самия издаден доклад за констатации.

Планира се работа по още едно направление, което е доста актуално – проверка за спазване на етичните принципи, съпоставяне на оферираните показатели с отчетени такива по отношение на екип, отработено време и цена, а също така и въпросите, свързани с независимостта на одитора.